

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sotilasvammalakia muutettavaksi siten, että sotainvalidille, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, voidaan korvata laitoshuoltoa enintään kymmenen viikkoa vuodessa, vaikka hoidon tarve ei johtuisikaan korvattavasta vammasta tai sairaudesta. Laitoshuolto on tarkoitus jakaa hoitajaksoiksi pitkin vuotta, ja se on tarkoitettu tukemaan

niiden sotainvalidien kotona asumista, joiden toimintakyky on heikentynyt, mutta jotka eivät ole pitkäaikaisen laitoshuollon tarpeessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

PERUSTELUT

1. Johdanto

Valtioneuvosto päätti syksyllä 2004 hallituskautensa veteraanipoliittisista linjauksista vuosille 2004–2007 (STM, esitteitä 2004:10). Linjausten mukaan sotainvalidien laitoshuoltoon pääsyn työkyvyttömyysasteraja alennetaan 30 prosentista 25 prosenttiin vuoden 2006 alusta. Uudistuksen tavoitteena oli mahdollistaa se, että kotihoidossa olevista sotainvalideista, joiden työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, kaikkein heikkokuntoisimmat pääsisivät hoitoon sotainvalidien sairaus- ja veljeskoteihin.

Jos heidän laitoshuoltonsa korvattaisiin kokonaan valtion varoista samaan tapaan kuin niiden sotainvalidien, joiden työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, valtiolle aiheutuisi arviolta 10,7 miljoonan euron lisäkustannukset vuonna 2006. Valtion taloudelliset voimavarat huomioon ottaen veteraanipoliittisissa linjauksissa oli päädytty malliin, jossa kustannukset jaettaisiin valtion, kuntien ja sotainvalidien kesken. Kunnan maksettavaksi olisi tullut vastaavasta kunnallisesta laitoshoidosta määräytyvä hinta, josta on vähennetty sotainvalidin maksama sosiaal-

li- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaan määräytyvä asiakasmaksu. Valtion oli määrä maksaa kunnallisen hinnan ja sotainvalidien sairauskodin perimän hinnan erotus. Malli olisi tuonut sotainvalideille ainoastaan paremmat mahdollisuudet päästä laitoshuoltoon sotainvalidien sairaus- ja veljeskoteihin.

Jatkovalmistelun aikana kävi ilmi, että veteraanipoliittisten linjausten mukainen kustannusten jako olisi käytännössä vaikea toteuttaa siten, että se turvaisi uudistuksella tavoitellut hyödyt. Sen vuoksi esityksessä ehdotetaan, että laitoshuoltoon pääsyn työkyvyttömyysasterajan alentaminen toteutetaan antamalla niille sotainvalideille, joiden työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, mahdollisuus maksuttomaan laitoshuoltoon enintään kymmeneksi viikoksi vuodessa. Laitoshuolto jaettaisiin hoitajaksoiksi pitkin vuotta, ja sillä tuettaisiin niiden sotainvalidien kotona asumista, joiden toimintakyky on huomattavasti heikentynyt, mutta jotka eivät ole pitkäaikaisen laitoshuollon tarpeessa.

Veteraanipoliittisten linjausten mukaisesti jaksottainen laitoshuolto on tarkoitus laajentaa vuoden 2008 alusta koskemaan niitä so-

tainvalideja, joiden työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia.

2. Nykytila

Sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentin mukaan sotainvalidille, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata valtion varoista laitoshuolto tai osa-aikainen laitoshuolto myös silloin, kun sen tarve johtuu muusta kuin sotilasvammasta korvatusta vammasta tai sairaudesta. Sen sijaan niiden sotainvalidien, joiden työkyvyttömyysaste on alle 30 prosenttia, laitoshuolto korvataan vain, jos laitoshuollon tarve johtuu korvatusta vammasta tai sairaudesta. Käytännössä lievästi vammaisten sotainvalidien laitoshuoltoa korvataan harvoin valtion varoista, koska heillä laitoshuollon tarve liittyy useammin korkeaan ikään ja sen mukana tulleisiin sairauksiin kuin sotilasvammaan. Heidän hoitonsa järjestetään siten osana yleisiä sosiaali- ja terveyspalveluja.

Laitoshuollon tai osa-aikaisen laitoshuollon korvaamisen edellytyksenä on, että henkilön huoltamista kotona ei voida pitää kohtuullisena hänen terveydentilansa pitkällisen heikentymisen takia. Tästä säädetään sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen (1117/1985) 4 §:n 1 momentissa.

Nykyisen käytännön mukaan hoito järjestetään jaksoittaisena laitoshuoltona niille sotainvalideille, joiden toimintakyky on heikentynyt ja työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, mutta jotka eivät ole pitkäaikaisen laitoshuollon tarpeessa.

Laitoshuolto toteutetaan siten, että Valtiokonttori antaa asiakkaan hakemuksesta maksusitoumuksen johonkin niistä laitoksista, jotka ovat kilpailutuksen perusteella tehneet sopimuksen Valtiokonttorin kanssa laitoshuollon antamisesta sotainvalideille. Tällaisia laitoksia on koko maassa 35, joista 21 on sotainvalidien sairaus- ja veljeskoteja. Asiakkaan toivomukset hoitopaikan suhteen on yleensä voitu ottaa varsin hyvin huomioon. Invalidin heikentynyt terveydentila tai toimintakyky tosin saattaa rajoittaa laitoksen valintaa, koska kaikki laitokset eivät voi ottaa vastaan kaikkein huonokuntoisimpia in-

valideja.

Sotilasvammalain nojalla korvattavan laitoshuollon käsite on määritelty sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen 4 §:n 2 momentissa. Momentin 4 kohdan mukaan laitoshuoltona pidetään myös ympärivuorokautista tai osaaikaisesta laitoshoidosta vastaavaa hoitoa Ruotsissa. Asetuksen 5 §:n 4 kohdan mukaan Valtiokonttori päättää hoidon hankkimisesta ja järjestämisestä Ruotsissa.

Sotilasvammalain nojalla korvattava laitoshuolto on sotainvalidille maksutonta. Siitä aiheutuvat matkakustannukset kuuluvat korvauksen piiriin sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen 11 §:n 2 momentin mukaan.

3. Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi sotilasvammalain 6 §:n 5 momenttiin säännökset laitoshuollon korvaamisesta sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia ja joiden laitoshuollon tarve johtuu muusta kuin sotilasvammasta korvattavasta vammasta tai sairaudesta.

Ehdotettu laitoshuolto on tarkoitus suunnata sellaisille sotainvalideille, jotka eivät ole pitkäaikaisen laitoshuollon tarpeessa, mutta joiden toimintakyky on siinä määrin heikentynyt, että he tarvitsevat runsaasti palveluja tai omaisen antamaa hoitoa selviytyäkseen kotona. Tällaisia henkilöitä arvioidaan olevan noin 190.

Tarkoitus on, että Valtiokonttori päättää laitoshuollon myöntämisestä ja sen määrästä sotainvalidin toimintakyvyn ja yksilöllisten tarpeiden perusteella. Valtion vuoden 2006 talousarvioesityksessä on valtion menojen lisäyksenä otettu huomioon 1,7 miljoonaa euroa lainmuutoksen johdosta. Tämän rahamäärän arvioidaan riittävän keskimäärin kahdeksan laitoshuoltoviikon korvaamiseen 190 sotainvalidille. Laitoshuollon tarve ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti kaikkien ehdotettujen säännösten soveltamisalaan kuuluvien sotainvalidien kesken. Sen vuoksi korvattavan laitoshuollon enimmäispituudeksi ehdotetaan säädettäväksi kymmenen viikkoa vuosittain.

Laitoshuolto on tarkoitus jakaa hoitojaksoiksi pitkin vuotta, jolloin se tukee parhaiten sotainvalidien kotona selviytymistä ja edistää häntä hoitavan puolison tai muun omaisen jaksamista.

Jaksoittainen laitoshuolto on tarkoitus järjestää Valtiokonttorin osoittamissa laitoksissa, jotka ovat tarjouskilpailun perusteella tehneet sopimuksen Valtiokonttorin kanssa laitoshuollon tuottamisesta. Sotainvalidien lukumäärä laskee selvästi vuoteen 2010 mennessä, minkä vuoksi sotainvalidien laitoshuoltoa järjestävissä laitoksissa vapautuu hoitopaikkoja käytettäväksi lievästi vammaisten sotainvalidien jaksoittaiseen laitoshuoltoon.

Ruotsissa annettava osa-aikaista laitoshoidtoa vastaava hoito on määritelty sotilasvammalain nojalla korvattavaksi laitoshoidoksi. Jaksoittaista laitoshuoltoa voitaisiin siten järjestää myös Ruotsissa vakinaisesti asuville sotainvalideille, joiden työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia. Jaksoittaista laitoshuoltoa vastaa lähinnä Ruotsin järjestelmän mukainen lyhytaikainen hoito. Valtiokonttori päättäisi jaksoittaisen laitoshuollon hankkimisesta ja järjestämisestä Ruotsissa.

Esityksessä tarkoitettuna laitoshuoltona ei korvattaisi kunnan tai kuntayhtymän järjestämää laitoshuoltoa. Ehdotettujen säännösten sanamuoto vastaa tältä osin sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen 4 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohtaa. Jos kunnan tai kuntayhtymän järjestämä laitoshuolto korvattaisiin, Valtiokonttori ei pystyisi seuraamaan korvattavan enimmäismäärän täyttymistä, koska se saa tiedot laitoshuollon toteutumisesta ja määrästä ainoastaan jälkikäteen kuntien tai kuntayhtymien laskutuksen perusteella.

Kuten muu sotilasvammalain nojalla korvattava laitoshuolto, myös esityksessä tarkoitettu laitoshuolto olisi sotainvalidille maksutonta, ja siitä aiheutuvat matkakustannukset korvattaisiin sotainvalidille.

4. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu uudistus toisi jaksoittaisen laitoshuollon piiriin noin 190 uutta sotainvalidia. Uudistus lisäisi valtion menoja noin

1,7 miljoonalla eurolla vuonna 2006.

Sotainvalidien käyttämistä kunnallisista sosiaali- ja terveystalouksista aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille sotilasvammalain 6 a §:n mukaisesti. Jaksoittaisen laitoshuollon aikana sotainvalidit eivät käytä näitä palveluja, mikä vähentää sotilasvammakorvauksista aiheutuvia kustannuksia. Kunnallisten avopalvelujen käytön väheneminen ei vaikuta kuntien talouteen. Sen sijaan kuntien mahdollisuudet tarjota palveluja muille asiakasryhmille paranevat hieman, kun sotainvalidien palveluja toteuttavaa henkilöstöä vapautuu muihin tehtäviin.

Esityksellä ei ole vaikutusta sotainvalidien taloudelliseen asemaan, sillä esityksessä tarkoitettu laitoshuolto samoin kuin pääosa sotainvalidien avopalveluista ovat heille maksettomia.

Esityksessä tarkoitettu laitoshuolto nykyisten sotilasvammaetuuksien lisäksi merkitsisi tuntuvaa tukea sotainvalidin kotona selviytymiselle, antaisi sotainvalidia hoitavalle puolisolalle tai muulle omaiselle mahdollisuuden lepoon ja virkistykseen sekä myömentäisi sotainvalidin pitkäaikaiseen laitoshuoltoon siirtymisen tarvetta.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa.

Valmistelun yhteydessä on kuultu Sotainvalidien Veljesliitto ry:tä ja Suomen Kuntaliittoa.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

7. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1012/1987, seuraavasti:

6 §

Sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Samoin edellytyksin voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, korvata laitoksessa annettua huoltoa enintään kymmenen viikkoa vuodes-

sa, ei kuitenkaan kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sosiaalihoitolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa, sairaansijalla annettavaa ympärivuorokautista hoitoa, josta voitaisiin periä maksu potilaan maksukyvyn mukaan, eikä sairaansijalla annettavaa lyhytaikaista hoitoa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on lääkinnällisen kuntoutuksen antaminen. Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

Liite
Rinnakkaisteksti

Laki

sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1012/1987, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Sen mukaan kuin asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata *kuntouttaminen ja* laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, milloin niiden tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

Ehdotus

6 §

Sen mukaan kuin *valtioneuvoston* asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, *kun sen* tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. *Samoin edellytyksin voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, korvata laitoksessa annettua huoltoa enintään kymmenen viikkoa vuodessa, ei kuitenkaan kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sosiaalihoitolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa, sairaansijalla annettavaa ympärivuorokautista hoitoa, josta voitaisiin periä maksu potilaan maksukyvyn mukaan, eikä sairaansijalla annettavaa lyhytaikaista hoitoa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on lääkinnällisen kuntoutuksen antaminen.* Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .